

KIIREELLINEN

KANTELU

Päivämäärä: 27.1.2021

Kantelun kohde: Valtio, Suomen istuva hallitus. THL, alueelliset viranomaiset, rehtorit, opettajat ja muut asiaan liittyvät kuten terveydenhoitajat ja henkilökunta kouluissa.

Kaikki lasten harrastustoimintaan liittyvät henkilöt, ryhmät, seurat ja organisaatiot kuten urheiluseurat ja kaikki vastaavat.

Menettely ja päätökset, joita kantelu koskee:

Pidämme THL:n yli 12-vuotiaiden maskisuositusta lainvastaisena ikäryhmässä 12-18 vuotiaat. Tässä kantelussa puhutaan lapsesta, kun kyse on alle 18-vuotiaasta yksilöstä. Myös se, että suositus on muuttunut osassa Suomea pakoksi, on lainvastainen. Lasten harrastusten keskeyttäminen rikkoo lastenoikeuksia ja on lainvastainen.

Vetoamme Suomen Perustuslakiin, Nürnbergin säännöstöön sekä Lastenoikeuksien julistukseen:

- Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä
- Lapsella on oikeus elää mahdollisimman terveenä ja saada tarvittaessa hoitoa
- Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä taide- ja kulttuurielämään
- Lapsen vapautta ei saa riistää
- Lasta ei saa käyttää lääketieteellisiin kokeisiin
- Valtion tulee huolehtia, että kaikki kansalaiset tuntevat lapsen oikeudet
- Valtiolla on velvollisuus raportoida säännöllisesti lapsen oikeuksien toteutumisesta

Oikeusasiamieheltä pyydetään selvitystä, kuinka suurta kärsimystä ja oikeudettomuutta lapsille on aiheutettu. Vaadimme myös toimenpiteitä, että asia korjataan ja että asia ei tule toistumaan. Syyllisiä virkamiestahoja täytyy nuhdella ja jo tehdyt rikkomukset täytyy viedä oikeuden eteen ratkaistaviksi.

Vireilläolo ja muutoksenhaku

Kanteen kohteena olevista ei ole valitettu muille viranomaisille.

Perustelut, joihin kanne nojaa

Koronakriisi ovat luonut lapsille turvattomuutta, epävarmuutta ja ahdistusta. Erityisen vaikea tilanne on lapsille ja nuorille, joilla on entuudestaan psyykkistä oireilua ja haurautta.

Lasten maski suositus/ maskittaminen on lapsiväkivaltaa ja lasten oikeuksien riistämistä.

Lasten maski suositus/ maskittaminen on myös terveyshaitta ja se riistää lapsilta oikeuden elää mahdollisimman terveenä.

Lasten maskittaminen on lääketieteellinen koe ja se on Nürnbergin säännösten vastainen.

Lapsien oikeuksia on rikottu erittäin haitallisesti ja monet lapset Suomessa ovat joutuneet kiusauksen, uhkailun, vähättelyn ja diskriminoinnin kohteiksi. Maskista kieltäytyviä lapsia on eriarvoistettu.

Opettajat ovat jopa rangaissseet lapsia fyysisesti ja asettaneet heitä eriarvoiseen asemaan, jos lapset ovat kieltäytyneet käyttämästä maskia.

Jo koronakevällä 2020 huolestuttiin itsemurhien määrän merkittävästä kasvusta Suomessa. Yle kertoi toukokuussa epäiltyjen itsemurhien määrän kasvaneen jopa 15 prosenttia verrattuna edellisvuoteen. Erityisesti nuorten itsetuhoisuuden lisääntymisestä ollaan huolissaan. Jo ennen koronaa 15–24-vuotiaat suomalaiset nuoret tekivät muihin EU-maihin verrattuna viidenneksi eniten itsemurhia. (Lähde: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nuorten-itsetuhoisuus-on-lisaantynyt-somessa-kuvaillaan-ja-ihannoidaan-itsemurhia-todellisuus-ei-ole-kaunista/7838566#gs.rmtlw2>, 25.01.2021, klo 13.03).

Lapsiin kohdistuva väkivalta ja heidän oikeuksiensa riistäminen lisäävät ahdistusta ja itsemurhariski kasvaa.

Kaikki lasten harrastustoimintaa koskeva rajoittaminen rikkoo lasten oikeuksia.

Voidaankin todeta että lasten oikeudet eivät ole toteutuneet ja valtio ei ole hoitanut velvollisuuttaan valvoa että lasten oikeudet toteutuvat.

1. Haittavaikutukset

Maskien käyttö

Maskien tieteellisesti tutkitut haitat:

- Mask Mouth: Vetäytyvät ikenet, pahanhajuinen hengitys ja hammasmäätä
- Jatkuva pelko
- Hapen puute
- Maskiin jäävät bakteerit ja virukset ovat vaarallisempia kuin se jolta lapsia yritetään suojella.

Jo se, että opettajat ja henkilökunta pitävät maskia, on lääketieteen vastaista. Kasvojen näkeminen on tärkeä henkisen hyvinvoinnin ja eheän psyykkisen kehityksen kannalta kasvaville lapsille. Maskit lisäävät yhteydettömyyttä, turvattomuutta ja sen myötä kielteisiä tunteita. Maskit vaikuttavat empatiakykyyn, tunteiden ilmaisemiseen ja tulkitsemiseen, kommunikointi- ja vuorovaikutustaitoihin, yhteishenkeen, luottamuksen tunteeseen ja moneen muuhun psyykkiseen, emotionaaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen liittyvään asiaan.

Hengityksen rajoittaminen liikuntatunnilla voi tehdä liikunnan harrastamisesta epämiellyttävää, jopa vaarallista. Epämukavuus ja ahdistus saattaa myös vähentää intoa liikkua välituntien aikana. Murrosikäisen ja esimurkkukäisen elämä on mielenkuohuineen

ja epävarmuuksineen jo muutenkin haastavaa, maskin käyttö tuo heille valtavan lisähaasteen. Maskin tiedetään myös pahentavan aknea, joka voi teinille olla jo valmiiksi suuri ongelma.

Koulupäivät ovat tarpeeksi haastavia monille ja lapset voivat olla valmiiksi kuormitettuja hälyisten koulupäivien jälkeen. Kuormitusta lisäävä maskin käyttö voi lisätä uupumusta sekä heikentää unenlaatua ja immuunipuolustusta altistaen sairastumisille.

Maskit vähentävät hengitetyn ilman happea ja lisäävät sen hiilidioksidia. Tästä voi seurata päänsärkyä sekä muita ongelmia ja haasteita.

Lisääntynyt hiilidioksidipitoisuus kiihdyttää hengitystä. Olosuhteisiin nähden liian kiihkeästä hengityksestä (liikahengitys/hyperventilaatio) seuraa verisuonten ja hengitysteiden supistumista ja hapenpuutetta ja se lisää astmaatikkojen ja hengityselinsairaiden oireilua. Hapenpuute ja aivojen verenkierron heikentyminen taas aiheuttaa huimausta, levottomuutta, ylivilkkausta, keskittymiskyvyttömyyttä, ärtymystä, liiallista hikoilua, sydämen tykytyksiä.

Maahanmuuttajalasten kieltenoppiminen tai suomalaisten lasten vieraiden kielten oppiminen vaikeutuu, jos opettaja käyttää maskia. Opettajan suun asennot ja huulten liikkeet ovat äärimmäisen tärkeässä osassa kielenoppimisessa.

Kommunikointi myös erityislasten ja heikkokuuloisten kanssa vaikeutuu.

Saksalaistutkimuksessa tutkittiin maskien vaikutuksia kouluissa päivittäin keskimäärin 270 minuuttia maskia käyttäneillä lapsilla.

68 % vanhemmista ilmoitti lapsellaan esiintyneen erityyppisiä oireita.

Näitä olivat muun muassa seuraavat:

- ärtymys (60 %)
- päänsärky (53 %)
- keskittymisvaikeudet (50 %)
- ilon kokemisen vähentyminen (49 %)
- haluttomuus mennä kouluun (42 %)
- oppimisvaikeudet (38 %)
- väsymys, huimaus (37 %)
- iho-oireet ja sieni-infektiot suun alueella
- käytöshäiriöt
- pelko tukehtumisesta, tulevaisuudesta ja läheisten kuolemista.

(Lähde: Corona children studies "Co-Ki": First results of a Germany-wide registry on mouth and nose covering (mask) in children, <https://www.researchsquare.com/article/rs-124394/v2>, ladattu 26.01.2021, klo 12.00)

Voidaankin todeta, että maskin käyttäminen kuormittaa terveyttä kokonaisvaltaisesti.

Maskisuositus lapsille on lääketieteellisesti epäadekvaatti, ja sekä eettisesti että moraalisesti vastuuton ja lapsen oikeuksia julmasti rikkova.

Harrastustoiminta

Lasten harrastustoiminta on ollut tauolla ja aiheuttaa suurta kärsimystä ja eriarvoisuutta.

Esimerkkinä tälle tilanteelle seuraava kuvaus yhdeltä huolestuneelta vanhemmalta:

Koronarajoitukset ovat iskeneet erityisen rankasti vuosina 2003–2004 syntyneisiin nuoriin. Heitä on pidetty eristyksissä kaikesta: ei ole lähikoulua, ei ole kaverikontakteja, ei ole harrastustoimintaa.

Eristystä on jatkunut joidenkin nuorten kohdalla jo vuoden ajan. Tämä tarkoittaa hyvin suurta osaa kaikista lukio-opinnoista. Ylioppilaskirjoitusten alkaessa lähi- ja etäopetuksessa olleet nuoret asetetaan epätasa-arvoiseen asemaan, kun muun Suomen lähiopetuksessa olleet nuoret saavat etumatkaa ylioppilaskirjoituksiin. Jatko-opintoihin taas haetaan pääasiassa ylioppilastutkintotodistuksella. Kuulostaako reilulta?

MITEN sosiaaliselle nuorelleni sitten on käynyt? Hän on vetäytynyt omaan huoneeseensa. Aamuisin etäopetuksen alkaessa hän avaa pimeässä läppäriänsä ja jatkaa nukkumista. Numerot ovat laskeneet huolestuttavalle tasolle ja Wilma vilisee luvattomia poissaoloja ja opettajien nuhteita.

Opettajat ovat kovilla yrittäessään motivoida apaattisia nuoria. Oppituntien aikana nuoret ovat hiljaa, kukaan ei kysy mitään eikä sosiaalista vuorovaikutusta tapahdu. Koulupäivän jälkeen nuoreni makaa edelleen sängyssään pimeässä. Hänen ei ole mahdollista harrastaa urheiluseurassa eikä hänen myöskään toivota tapaavan koronarajoitusten vuoksi muita nuoria.

Nuorilla ei ole paikkaa, minne mennä. Kirjastot, leffateatterit ja muut alaikäisten tapaamispaikat ovat kiinni. Lapseni kohdalla puhun jo vahvasti masennuksesta. Yritys hakea apua masentuneelle nuorelleni on kuin pitkittynyt hammaslääkärijono: aikoja ei ole tarjolla, ja ne harvat ajat järjestyisivät tulevaisuudessa kirokun tietokoneuuden välityksellä.

MINÄ vanhempana saan käydä työpaikallani, jossa minulla on sosiaalisia työkontakteja. Iltaisin voin käydä kuntosalilla ja viikonloppuisin voin pistäytyä lasillisella lähiravintolassa. Peruskouluikäinen lapseni saa käydä porskuttaa lähiopetuksessa ja heidän ikäisilleen ollaan avaamassa harrastustoimintaa. Lukiolaisellani on kaverina vain neljän seinän rajoittama koppi ja tietokoneen ruutu.

Olisiko mitään mahdollisuutta miettiä aktiivisesti keinoja ottaa käyttöön jokin hybridimalli, jolla nämä nuoret pelastettaisiin takaisin elämään? Koronavirus on vakava juttu, mutta niin on nuorten tulevaisuuskin. (Lähde, <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000007760078.html?fbclid=IwAR2Hv0wBhNu67IX3XWvck-2c-bmqalSN5Kzb1UiInsV0rua8FvTmSXnPNtE>, ladattu 26.01.2021, klo 12.52)

Harrastusten rajoittaminen rajoittaa lasten elämää ja aiheuttaa ahdistusta ja yksinäisyyttä. Tämä puolestaan johtaa usein masennukseen ja itsetuhoisiin ajatuksiin, jopa itsemurhaan.

Harrastusten rajoittaminen on sekä eettisesti että moraalisesti vastuutonta ja lapsen oikeuksia julmasti rikkovaa.

1. Tutkimus

Kesäkuuhun 2020 asti myös THL:n kanta oli, että kasvomaskien käyttö oli käytännössä hyödytöntä. Syksyllä annetun yleisen maskisuosituksen jälkeen vuoden alussa THL antoi suosituksen, jonka mukaan myös 12-vuotiaiden tulisi käyttää kouluissa kasvomaskia. Suositus annettiin 8.1.2021.

THL seuraa Maailman terveysjärjestön ohjeita, mutta WHO:n sivuilta ei ole löytynyt mitään erityisiä perusteluja lasten maskisuositukseen.

THL:n sivuilla kerrotaan:

*Perjantaihin 8.1. mennessä tartuntatautirekisteriin on kertynyt tietoa 568 kuolleesta ja näistä on saatavilla tarkempia tietoja. Heistä 49 prosenttia on miehiä ja 51 prosenttia naisia. **Kuolleiden mediaani-ikä on 84 vuotta.***

*Kuolleista, joista tällä hetkellä on saatavilla tarkempia terveystietoja, **valtaosalla (yli 95 prosenttia) oli yksi tai useita pitkäaikaissairauksia.***

Koronavirusepidemia ei ole lisännyt kokonaiskuolleisuutta Suomessa. Työikäisten kuolemantapaukset ovat hyvin harvinaisia. Lasten ja nuorten koronavirustautiin liittyviä kuolemia ei ole Suomessa todettu lainkaan.

Lähde: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta>

Kansainvälisesti tunnustettu riippumaton lääketieteellinen tutkimus sanoo seuraavaa:

Nykyiset tieteelliset todisteet haastavat maskien käytön turvallisuuden ja tehokkuuden ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä COVID-19:lle. Tiedot viittaavat siihen, että sekä lääketieteelliset että ei-lääketieteelliset maskit ovat tehottomia estämään virus- ja tartuntatautien, kuten SARS-CoV-2 ja COVID-19, leviämistä ihmiseltä toiselle ja eivät näin ollen tue maskien käyttöä. Maskien käytöllä on osoitettu olevan huomattavia haitallisia fysiologisia ja psykologisia vaikutuksia. Näitä ovat hypoksia, hyperkapnia, hengenahdistus, lisääntynyt happamuus ja toksisuus, pelon ja stressivasteen aktivoituminen, stressihormonien nousu, immunosuppressio, väsymys, päänsärky, kognitiivisen suorituskyvyn heikkeneminen, taipumus virus- ja tartuntatauteihin, krooninen stressi, ahdistuneisuus ja masennus. Kasvomaskin pitkäaikaiset seuraukset voivat heikentää terveyttä, kroonisten sairauksien kehittymistä ja etenemistä ja ennenaikaistaa kuoleman. Hallitusten, päätöksentekijöiden ja terveysjärjestöjen olisi käytettävä hyvinvointiin ja tieteelliseen näyttöön perustuvaa lähestymistapaa maskien käytön yhteydessä, silloin kun käyttöä harkitaan ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä kansanterveyden kannalta. (Lähde <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0306987720333028?via%3Dihub&fbclid=IwAR11RnKzBH4iaNYHHWJ3f2xnw6zmRau1Rx4lakfSvgoewtwXyNoTJ8WdqWQ>, ladattu 26.01.2021, klo 11.22)

Maailmalla on raportoitu tapauksia äkillisestä sydänkuolemasta (SCD), kun maskeja on käytetty harjoituksen aikana. Siksi oletetaan, että liikunta kasvomaskin kanssa voi lisätä kammiotakykardian/kammiovärinän (VT/ VF) riskiä ja johtaa SCD:hen akuutin ja/tai ajoittaisen hypoksian ja hyperkapnian kehittymisen myötä. (Lähde, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7417258/>, ladattu 26.01.2021, klo 12.04)

Maskien käytöstä on paljon haittaa. Viimeisin riippumaton lääketieteellinen tutkimus ei puolla lasten maskin käyttöä.

Nürnbergin säännöstö kieltää lääketieteelliset kokeet ilman hyväksyntää.

Mitään hyötyjä harrastusten rajoittamisesta ei ole löytynyt. Mikään lääketieteellinen tutkimus ei puolla lasten harrastusten rajoittamista.

2. Asiantuntijalausunnot aiheesta

Seuraavassa kahden asiantuntijan lausunnot aiheesta:

A. Lausunto 1: Riitta Laiho, Psykologian maisteri, antaa seuraavan kannanoton maskien vaikutuksista lasten hyvinvointiin:

En voi väittää, että maskien käyttö aiheuttaisi yksinomaan tai kaikille lapsille ja nuorille negatiivisia vaikutuksia heidän henkiseen hyvinvointiinsa. Näen, että merkittävä tekijä maskien vaikutuksista on myös sillä tuen ja ymmärryksen määrällä, jota lapset saavat lähipiirinsä aikuisilta. Sekä sillä, kuinka hyvin lapsi tai nuori osaa itse tuoda esiin mieltään painavia asioita. Tasapainoisessa ja tukea antavassa ympäristössä mikä tahansa stressitekijä on helpommin käsiteltävissä. Siten stressitekijän vaikutukset henkiseen hyvinvointiin sekä lasten/nuorten kehitykseen ovat vähemmän huolestuttavat niillä lapsilla/nuorilla, joiden mahdollisuudet ja kyvyt käsitellä huolia, ovat suotuisat.

On kuitenkin muistettava, että maassamme on satoja lapsia/nuoria, joiden tukiverkosto ei ole hyvä tai se puuttuu kokonaan. Suojaavat tekijät elämän epävarmuutta ja pelkoja synnyttävissä tilanteissa puuttuvat suurelta osin tai täysin. Näiden lasten/nuorten, kuin myös kaikkien tilanteesta kärsivien lasten/nuorten puolesta, haluan ottaa kantaa maskien vaikutuksiin lasten ja nuorten elämässä ja kehityksessä niitä haavoittavina tekijöinä.

Näen maskien käytön lasten/nuorten kohdalla ongelmallisena eri näkökulmista tarkasteltuna, ja huomattavasti laajempuna ongelmana kuin pelkkä ”maskin käyttö” terminä antaa ymmärtää. Maskin käyttö on fyysisesti raskasta, epäterveellistä, jopa vaarallista. Toiseksi maskin käyttö on henkisesti kuormittavaa, koska se on outoa ja voi herättää lapsissa monenlaisia hämmentäviä ajatuksia, tunteita ja kysymyksiä, mahdollisesti ajatuksia kuolemasta, tarpeetonta huolta omien vanhempien/läheisten terveydestä, turvattomuutta, pelkoa ja ahdistusta. Kolmanneksi maskin käyttö lasten kanssa työskentelevien aikuisten keskuudessa on mielestäni kyseenalaista terveen ja turvallisuutta lisäävän vuorovaikutuksen näkökulmasta. Kasvojen merkitys on kiistaton hyvän ja normaalin vuorovaikutuksen osatekijä, jonka avulla tulkitaan vuorovaikutukseen liittyviä merkityksiä ja tunnetiloja. Kun olennainen osa vuorovaikutuksen kanavasta puuttuu, ei se voi olla vaikuttamatta vuorovaikutuksen sujuvuuteen, selkeyteen ja ymmärtämiseen, sekä sitä kautta lapsen turvallisuuden tunteeseen ja suotuisaan kehitykseen. Vastavuoroisesti voi aikuisen olla vaikea tulkita lasta/nuorta ja hänen tunteitaan ja tarpeitaan.

Maski ei ole osa normaalia ihmisen olemukseen ja toimintaan liittyvää. Ihmisen kasvoille ei kuulu sitä verhoava peite, joka estää ilmeiden, tunteiden ja verbaalisen viestinnän sujuvan havaitsemisen. Kasvojen peittäminen aiheuttaa vierauden ja outouden tunnetta, joka puolestaan on omiaan luomaan pelkoa, epävarmuutta ja turvattomuutta, josta vähintäänkin herkimvät, heikommassa asemassa olevat sekä erityislapsset kärsivät. Pidän maskia terveen, luonnollisen ja turvallisen vuorovaikutuksen esteenä sen luodessa muurin lapsen ja aikuisen välille. Maskin käyttö korostaa tarpeettomasti koronapandemiaa lasten arjessa, jonka vallitsevasta tilanteesta huolimatta ja suotuisan kehityksen ja turvallisuuden näkökulmasta, tulisi jatkua mahdollisimman normaalina.

Myös vauvojen psyykkisestä kehityksestä tiedetään kuinka tärkeää vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteen muodostumiselle katse ja kasvot ilmeineen ovat. Kasvojen merkitys kommunikoinnissa jatkuu koko ihmiselämän, lasten, nuorten, aikuisten kohdalla. Aivan kuten moni muukin asia varhaisesta kehityksestä kulkee osana meitä läpi elämän. Tiedetään niin ikään, että kommunikoinnista suurempi osa muodostuu elekielestä (n. 60 %, kasvot, keho, kädet jne.) kuin itse puheesta (n. 40 %).

Lasten ja nuorten kohdalla tulee huomioida kodin vaikutus lapsen/nuoren turvallisuuden tunteeseen. Mikäli kotona on tasapainoinen suhtautuminen vallitsevaan tilanteeseen, näkisin, että maskin psyykkiset vaikutukset ovat vähemmän haitalliset kuin niiden lasten/nuorten kohdalla, joiden kotona huoli koronatilanteesta on suuri tai voimavarat ja kyvyt riittämättömät lapsen/nuoren tukemiseksi poikkeuksellisessa tilanteessa. Tässä kohtaa on syytä muistaa, että lasten ja nuorten pahoinvointi on lisääntynyt huomattavasti jo ennen korona-aikaa, jonka uskon ennustavan sitä, että merkittävä osa lapsista ja nuorista ei saa riittävästi tukea kotoaan käsitelläkseen maskin käyttöön/pandemiaan liittyviä tunteita ja ajatuksia. Lisäksi koronan aiheuttamat vaikeudet perheissä kuormittavat merkittävää osaa vanhempia, joka johtaa väistämättä heikentyneisiin voimavaroihin olla lapsen/nuoren tukena.

Maskit ovat tuonet mukanaan erittäin huolestuttavia lieveilmiöitä, kuten aikuisten hyökkäävä asenne lapsia/nuoria kohtaan, jotka kieltäytyvät käyttämästä maskia tai niiden lasten palkitseminen luokassa, jotka käyttävät maskia. Tällainen eriarvoistava ja hajottava toiminta aikuisen/aikuisten toimesta on epäsopivaa ja eikä tue lasten/nuorten suotuisaa kehitystä, päinvastoin. Koska maskin käyttö on suositus ei pakko, näen lapsia ja nuoria ohjaavan aikuisen ensisijaisena tehtävänä lievittää maskin käytön/käyttämättömyyden aiheuttamia mahdollisia pelkoja, ahdistusta, sosiaalista painetta, ristiriitoja jne. Maskin käyttöön tai sen käyttämättömyyteen ei tulisi aikuisen taholta ottaa kantaa, vaan kannustaa kaikkia hyväksymään eriävät näkemykset. Koska joissakin tapauksissa näin ei ole ollut, joudun toteamaan, että maskin käyttö vahingoittaa tästäkin näkökulmasta lasten ja nuorten henkistä hyvinvointia ja kehitystä. Riitaisat näkemyserot maskien käytöstä ovat omiaan lisäämään kahtia jakautuneisuutta ja ryhmäpainetta lasten ja nuorten keskinäisissä suhteissa, jota kaikkien lasten/nuorten kanssa työskentelevien tulisi välttää, ei lisätä.

Lopuksi totean, että suositus lasten/nuorten maskien käytöstä ei perustu ajatukseen suomalaisen lapsen/nuoren hyvinvoinnin tukemisesta tai suotuisan kehityksen turvaamisesta. Maskin käyttö lapsilla, nuorilla ja heidän kanssaan työskentelevillä tulisi lopettaa, koska sen koronatautiä ehkäisevät vaikutukset ovat kiistatta olemattomat, mutta maskisuosituksen mukanaan tuomat lieveilmiöt psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin kannalta haitalliset.

Harrastustoiminta

Niin ikään on lasten harrastustoiminnan peruuttaminen haitallista henkisen kuin myös fyysisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Tiedetään, että osalla lapsista ei ole riittävää aikuisen tukiverkkoa kotona. Ainoat turvalliset aikuiset löytyvät koulusta ja harrastuspiireistä. Tärkeät, joillakin lapsilla ainoat, kaverisuhteet tulevat yhteisen harrastuksen kautta. Harrastukset tukevat niin ikään aikuisten jaksamista, kun vastuuta lapsen hyvinvoinnista voidaan jakaa. Harrastusten piiristä löytyy ajoittain se ainoa aikuinen, jonka auktoriteetin turvin väärille poluille eksynyt lapsi tai nuori saadaan takaisin tielle, joka estää syrjäytymisen. Tai se turva, jota lapsi ei muualta saa. Mikäli harrastustoiminta on täysin estetty, tulee se väistämättä aiheuttamaan lisääntyvää lasten ja

nuorten pahoinvointia, jonka jo nyt tiedetään olevan siinä määrin räjähtänyt käsiin, että riittävää hoitoa psyykkisesti oirehtiville lapsille ei voida taata.

Mm. ennaltaehkäisevästä ja lasta suojelevasta näkökulmasta tarkasteltuna, pidän tarpeellisena kaikenlaisen lasten harrastuksiin liittyvän toiminnan jatkumista normaaliin tapaan. Perustan näkemykseni harrastusten merkittävään lapsen/nuoren kehitystä ja henkistä hyvinvointia kuin myös turvallisuutta tukevaan rooliin, kuin myös siihen havaittuun seikkaan, että tämänhetkinen tilanne koronapandemian osalta ei ole normaalia influenssakautta vaarallisempi.

B. Lausunto 2: Liia Ida Nordström, psykiatrian erikoislääkäri ja psykoterapeutti, antaa seuraavan lausunnon aiheesta:

Ihmiset ovat koronatoiminen ja rajoitusten haittavaikutusten suhteen eriarvoisessa asemassa.

Lapset ja nuoret ovat hyvin haavoittuvainen ryhmä, joita pitäisi suojella haitoilta, joita koronarajoitukset ja -toimet aiheuttavat, koska heidän psykologinen kehityksensä on vielä keskeneräinen. Tarvitaan toimia, joilla erityisesti lapsia ja nuoria autetaan selviämään rajoitusten haitoista ja vältetään lasten ja nuorten kehitykselle vakavia haittoja aiheuttavia rajoituksia ja koronatoimia.

Nykyisessä yhteiskunnallisessa keskustelussa epäsuorasti asetetaan lapset ja nuoret syyllisiksi riskiryhmien kuolemiin taudin oireettomina levittäjinä. He saattavat näin kokea, koska eivät ole tarpeeksi kypsä vielä ymmärtämään asiayhteyksiä.

Lapsi kehittyä vuorovaikutuksessa. Mitä pienempi lapsi, sitä tärkeämpi on vuorovaikutuksessa kehon kieli, ilmeet ja eleet. Avainasemassa ovat kasvojen ilmeet. Lasten ja nuorten on saatava kehittyä vuorovaikutuksessa, jossa he näkevät toisten henkilöiden ilmeet ja eleet. Sen estymisellä on kauaskantoiset vaikutukset lasten ja nuorten kehitykseen ja mielenterveyteen.

Myös lapsen kanssa vuorovaikutuksessa olevilla aikuisilla ei saisi olla maskeja. Vuorovaikutus maskilla peitetyn aikuisen kanssa haittaa lapsen kehitystä. Aikuisen kasvot ovat lapsen peili, josta lapsi oppii tunnistamaan itsensä. Lapsi saa palautetta omista tunteista ja toiminnasta lukemalla sen aikuisen kasvoilta, jolla on tärkeä tehtävä lapsen minäkuvan kehittymisessä.

Lapsi hakee kontaktia ja kertoo omista tunteista ja tarpeista ilmeillään. Lapsen tarpeet eivät tule oikealla tavalla ja riittävästi huomatuksi, jos lapsen kasvot eivät näy. Pahimmassa tapauksessa lapsi masentuu ja turhautuneena vetäytyy kontakteista.

Suositus ei ole pakko. Lasta ja nuorta ei saisi pakottaa käyttämään maskia. Eikä myöskään aikuista, joka on merkittävässä vuorovaikutussuhteessa lapsen tai nuoren kanssa. Tarvitaan rohkeata kannanottoa lasten tulevaisuuden puolesta. Ketään, joka ei halua käyttää maskia, ei saa syrjiä eikä syyllistää.

Lasten ja nuorten mielenterveys on hinta, joka maksetaan koronarajoituksista. Tämä jo näkyy koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa lisääntyneinä mielenterveysongelmina, pitkittyneenä ahdistuksena ja masennuksena.

Saavutettavissa olevan hyödyn pitää olla uhrauksen arvoinen.

Kantelun tekijät:

Yhdyshenkilö, Merit Enckell, Tekniikan tohtori, DI, tutkija

Allekirjoittaneet kantelijat vaativat Kantelun pikaista käsittelyä:

Merit Enckell, Tekniikan tohtori, DI, tutkija

Auli Rouhiainen, maanviljelijä

Riitta Ward, Agrologi, Yrittäjä

Päivi Strömmer, DI, yrittäjä

Hanna Pullinen, lastentarhanopettaja

Paula Tarkkonen, maatalousyrittäjä

Arja Kuivalainen, Lastenhoitaja, eläkeläinen

Elena Turpeinen, lähihoitaja

Leena Riekkola, Toimitusjohtaja

Mari Haaranen, sosionomi

Riitta Laiho, Psykologian maisteri

Liia Ida Nordström,
psykiatrian erikoislääkäri ja psykoterapeutti

Virpi Mehtälä, koulunuorisotyöntekijä

Tanja Voutilainen, toimistotyöntekijä

Mia Sademies, lähihoitaja

Milaja Nuutinen, opettaja

Saara-Maria Laamanen, lasten- ja nuorten tunnetaito-ohjaaja

